

PSST... MATURA

PYTANIE JAWNE 23 · MATURA USTNA 2027–2028

DZIADY CZ. III · KONTEKST: KORDIAN

SALON UDAJE, ŻE NIE WIDZI

Pytanie jawne 23: „Postawy społeczeństwa polskiego wobec zaborcy. Omów zagadnienie na podstawie *Dziadów* części III Adama Mickiewicza. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst”. Kontekst: Kordian Juliusza Słowackiego.

TEŻA W JEDNYM ZDANIU

O postawie decyduje reakcja na krzywdę.

GOTOWE ZDANIA NA EGZAMIN

NA POCZĄTEK

Scena Salonu warszawskiego pokazuje, że postawę wobec zaborcy określa reakcja na cudzą krzywdę: można o niej mówić, odwrócić wzrok albo usprawiedliwiać władzę.

NA ZAKOŃCZENIE, PO KONTEKŚCIE

„Dziady” osądzają obojętność, a „Kordian” przypomina, że patrioci mogą różnić się metodą — ale nie wolno udawać, że krzywdy nie ma.

SCHEMAT ODPOWIEDZI

Układ salonu, rozmowy przy stoliku kontra przy drzwiach, historia Cichowskiego, ludzie Senatora, lawa jako puenta. „Kordian” — żeby odróżnić obojętność od sporu o sposób walki. Przy każdym przykładzie nazwij postawę i pokaż jej skutek.

Chcesz mieć to pytanie z głowy? W książce „Psst... matura” masz wszystkie 76 pytań: tezę, gotowe zdania, plan, pułapki i trening — a w tomie 2 wzorcowe wypowiedzi. Zajrzyj: niekazmuliczyc.pl/psst/

SPRAWDŹ SIĘ

Odpowiedz najpierw sam(a) — kierunek odpowiedzi zakryj kartką.

1. Odczytaj układ salonu — Kto siedzi przy stoliku, a kto stoi przy drzwiach? W jakich językach rozmawiają te grupy i o czym?

KIERUNEK ODPOWIEDZI Przy stoliku są urzędnicy, literaci i damy. Rozmawiają po francusku o balach oraz sprawach towarzyskich. Przy drzwiach młodzi i starsi Polacy mówią po polsku o przemocy i losie więźniów. Sam układ przestrzeni obrazuje podział postaw.

2. Wyjaśnij pochwałę Nowosilcowa — Co mówi o salonie fakt, że jedna z dam ceni Senatora jako organizatora balów?

KIERUNEK ODPOWIEDZI Dla części elit ważniejsze są prestiż i wygoda niż represje, za które odpowiada zaborczy urzędnik. Mickiewicz ukazuje moralną ślepotę i obojętność.

3. Przypomnij historię Cichowskiego — Dlaczego Adolf opowiada o nim innym i jak na tę historię reagują ludzie przy stoliku?

KIERUNEK ODPOWIEDZI Adolf chce przekazać prawdę o więzieniu i złamaniu Cichowskiego. Młoda dama prosi o wystuchanie opowieści. Szambelan wychodzi ze strachu, Mistrz ceremonii usprawiedliwia rząd tajemnicą stanu, a literaci dystansują się od pisanie o współczesnej krzywdzie.

4. Odróżnij postawy — Czym różnią się strach Szambelana, usprawiedliwianie rządu przez Mistrza ceremonii i karierowiczostwo przy Senatorze?

KIERUNEK ODPOWIEDZI Szambelan unika ryzyka. Mistrz ceremonii powtarza argumenty władzy. Ludzie związani z Senatorem zabiegają o jego względy i uczestniczą w aparacie represji. Motywy i stopień odpowiedzialności są różne; nie wrzucaj wszystkich postaci do jednej kategorii.

5. Wyjaśnij obraz lawy — Co Wysocki mówi o „skorupie” i „wewnętrznym ogniu” narodu?

KIERUNEK ODPOWIEDZI Skorupa obrazuje powierzchowną, moralnie zimną część elit. Ogień to ludzie zachowujący patriotyczną energię i pamięć o krzywdzie. Obraz porządkuje kontrast z Salonu warszawskiego.

6. Dodaj kontekst „Kordiana” — Jak głosują spiskowcy w podziemiach kościoła św. Jana? Dlaczego głosu przeciw zamachowi nie wolno od razu nazwać zdradą?

KIERUNEK ODPOWIEDZI Pięciu głосуje za zabiciem cara, stu pięćdziesięciu przeciw. Prezes wspomina własną walkę o wolność. Spiskowcy różnią się w ocenie metody i moralnej ceny zabójstwa; sprzeciw wobec zamachu nie musi oznaczać lojalności wobec zaborcy.